

EUROOPA PARLAMENT

2014–2019

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

2014/2238(INI)

5.3.2015

RAPORTI PROJEKT

keskkonnasäästliku tööhõive algatuse kohta. Keskkonnasäästliku majanduse
tööhõivepotentsiaali vallandamine
(2014/2238(INI))

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

Raportöör: Jean Lambert

PR_INI

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
---	---

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

keskkonnasäästliku tööhõive algatuse kohta. Keskkonnasäästliku majanduse tööhõivepotentsiaali vallandamine (2014/2238(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni teatist „Keskkonnasäästliku tööhõive algatus. Keskkonnasäästliku majanduse tööhõivepotentsiaali vallandamine” (COM(2014)0446),
- võttes arvesse komisjoni teatist „Keskkonnahoidlik tegevuskava VKEdes jaoks” (COM(2014)0440),
- võttes arvesse komisjoni teatist „Ringmajanduse suunas: jäätmevaba Euroopa kava” (COM(2014)0398),
- võttes arvesse komisjoni talituste töödokumenti „Rohelise majanduskasvu tööhõivepotentsiaali rakendamine” (SWD(2012)0092),
- võttes arvesse nõukogu 6. detsembri 2010. aasta järeldusi tööhõivemeetmete kohta konkurentsivõimelise, vähese CO₂-heitega, ressursitõhusa ja rohelise majanduse jaoks,
- võttes arvesse nõukogu 21. oktoobri 2010. aasta otsust 2010/707/EL liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta,
- võttes arvesse OECD ja Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse 2014. aasta uuringut „Keskkonnasäästlikumad oskused ja töökohad, OECD keskkonnasäästliku majanduskasvu uuringud”,
- võttes arvesse Euroopa Tööhõive Seirekeskuse 2013. aasta aprilli ülevaadet „Keskkonnasäästliku tööhõive edendamine kogu kriisi kestel. Euroopa 2013. aasta parimate tavade käsiraamat”,
- võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni ja Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse 2011. aasta aruannet „Keskkonnasäästlike töökohtade jaoks vajalikud oskused. Globaalne ülevaade. 21 riigi uuringutel põhinev kokkuvõttev aruanne”,
- võttes arvesse Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse 2010. aasta aruannet „Keskkonnasäästlike töökohtade jaoks vajalikud oskused. Euroopa kokkuvõttev aruanne”,
- võttes arvesse OECD, CFE-LEEDi 8. veebruari 2010. aasta töödokumenti „Keskkonnasäästlikud töökohad ja oskused: kohaliku tööturu mõju kliimamuutustega tegelemisele”,
- võttes arvesse oma 12. detsembri 2013. aasta resolutsiooni ökoinnovatsiooni ning

- tööhõive ja majanduskasvu edendamise kohta keskkonnapoliitika abil¹,
- võttes arvesse oma 15. märtsi 2012. aasta resolutsiooni konkurentsivõimeline vähese CO2-heitega majandus aastaks 2050 – edenemiskava kohta²,
 - võttes arvesse oma 7. septembri 2010. aasta resolutsiooni tööhõivevõimaluste arendamise kohta uue säästva majanduse raames³,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 52,
 - võttes arvesse tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni raportit ning keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni ning naiste õiguste ja soolise võrddõiguslikkuse komisjoni arvamusi (A8-0000/2015),
- A. arvestades, et sellised globaalsed suundumused nagu ressursside mittetõhus kasutamine, jätkusuutmatu surve keskkonnale, kliimamuutused ja kasvav sotsiaalne tõrjutus ja ebavõrdsus lähenevad piiridele, millest edasi ei ole võimalik ära hoida pöördumatut mõju meie ühiskondadele ja looduskeskkonnale;
- B. arvestades, et ühtsete poliitikameetmete puudumine kõnealuste probleemidega tegelemisel toob kaasa ohu, et märkimisväärne osa keskkonnasäästliku ja sotsiaalselt kaasava ülemineku tööhõivepotentsiaalid jääb kasutamata;
- C. arvestades, et vastusena nendele ohtudele näeme uute sektorite arengut, muutusi paljudes teistes sektorites ja mõningate, näiteks suurt reostust tekitavate sektorite kadumist; arvestades, et viimati nimetatud sektoritega seoses tuleb pöörata erilist tähelepanu töötajate ümberõppele ja alternatiivsele tööhõivele;
- D. arvestades, et EL võttis koos liikmesriikidega ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsil 2010. aastal Cancunis kohustuse tagada „tööjõu õiglane üleminek, millega luuakse inimväärne töö ja kvaliteetsed töökohad”; arvestades, et kõikide jaoks õiglast üleminekut keskkonnasäästlikule majandusele on vaja hästi juhtida ja see peab aitama saavutada eesmärki tagada kõigile inimväärne töö, sotsiaalne kaasamine ja vaesuse kaotamine;
- E. arvestades, et keskkonnasäästlike töökohtade arvu võimalikku suurenemist pidurdab mitme teguri põhjustatud oskuste vajakajäämine;
- F. arvestades selgete tõendite olemasolu selle kohta, et maksukoormuse ülekandmine tööjõu maksustamiselt keskkonnakasutuse maksustamisele, energia- ja ressursitõhususse investeerimine ning tarneahela arendamine selge tööstusstrateegia alusel avaldab töökohtade loomisele positiivset mõju;
- G. arvestades, et selged paika pandud keskpika- kuni pikaajalised eesmärgid võivad olla olulised muutuste käivitajad, ja arvestades, et ELi määrusel on sellega seoses samuti täita oluline osa; arvestades, et töökohtade loomiseni viivad sihipärased investeeringud

¹ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0584.

² ELT C 251E, 31.8.2013, lk 75.

³ ELT C 308E, 20.10.2011, lk 6.

peaksid võrsuma selgest poliitikaraamistikust ja olema sellega kooskõlas;

- H. arvestades, et VKEd on olulised tööhõive tekitajad ja on olnud paljudes keskkonnasäästlikes sektorites suunanäitajateks, kuid võivad ülemineku tööhõivepotentsiaali ärakasutamisel kokku puutuda oluliste raskustega;

Tööturu võimalused keskkonnasäästlikule majandusele üleminekul

1. rõhutab, et üleminek jätkusuutlikule ühiskonnale ja majandusele, kaasa arvatud jätkusuutlikele tarbimis- ja tootmismudelitele, loob niisama hästi kui kõikides sektorites ja kogu väärtusahela ulatuses potentsiaali nii uute töökohtade loomiseks kui ka olemasoleva tööhõive ümberkujundamiseks keskkonnasäästlikeks töökohtadeks;
2. märgib, et üleminek annab märkimisväärsed võimalusi kohalike töökohtade loomiseks, mida ei saa mujale viia, kaasa arvatud kriisist mõjutatud sektorites;

Õiglase ülemineku ja inimväärne töö

3. tunneb heameelt komisjoni avalduse üle, et restruktureerimist tuleb korraldada sotsiaalselt vastutustundlikul viisil;
4. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles seadma eesmärgiks õiglase ülemineku tegevuskava, mis ühendab kõrged keskkonnaeesmärgid tugevate sotsiaalsete nõuetega, sealhulgas inimväärse töö, tervislike ja ohutute töötingimuste ning koolitus- ja oskuste omandamise programmide edendamine ning töötajate teavitamis-, konsulteerimis- ja osalemisõiguste tugevdamine küsimustes, mis on seotud säästva arengu ning töötajate tulemusliku esindamisega;
5. tuletab meelde, et ELi läbivaadatud töötervishoiu ja tööohutuse strateegias tuleks arvesse võtta konkreetseid riske uutes sektorites;
6. rõhutab, et tööhõivealaste muutuste ettenägemine eeldab ülemineku ennetavat juhtimist ja et pikaajaline planeerimine on tõhusa ülemineku ja stabiilse tööhõive tagamiseks ülioluline;
7. märgib, et mõnedes piirkondades esineb rohkem probleeme kui teistes; kutsub kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ja sotsiaalpartnereid üles rakendama ühiselt muutustest mõjutatud kogukondi ja töötajaid toetavad tegevuskavad;
8. rõhutab, et oluline on töötajate osalemine kõnealustes muutustes; nõuab, et kaasataks keskkonnasäästlikkusega tegelevad ametiühingute esindajad, kes teevad tööandjatega koostööd jätkusuutlikkuse suurendamiseks töökohtadel;

Keskkonnasäästliku tööhõive jaoks vajalikud oskused

9. kiidab heaks komisjoni kavandatud vahendid oskuste arendamiseks ja oskuste vajaduste prognoosi; rõhutab siiski, et vaja on ambitsioonikamaid meetmeid;
10. kutsub liikmesriike ja piirkondlikke omavalitsusi üles kaasama sotsiaalpartnereid ja koolitajaid ning kohandama ja rakendama oskuste arendamise strateegiaid, mille

eesmärk on üldoskuste, valdkondlike oskuste ja kutsealapõhiste oskuste parandamine;

11. märgib, et need strateegiad peaksid hõlmama oskuste puudujääkide kindlakstegemist ning sihipäraseid kutseõppe ja elukestva õppe programme; rõhutab, et strateegiatesse on vaja aktiivselt kaasata nii vallandatud töötajad kui ka kvalifitseerimata töötajad, keda ohustab tööturult väljatõrjumine; rõhutab, et on vaja võtta meetmeid, et võidelda soolise tasakaalustamatuse vastu teatavates sektorites;
12. kutsub liikmesriike üles integreerima koolitus- ja haridussüsteemidesse säästev areng ning keskkonnavalad pädevused ja oskused; tuleb meelde loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna (STEM) oskuste tähtsust;
13. rõhutab, et oskuste puudujääkide kaotamine eeldab avaliku sektori asutuste ja teenistuste sihipärasest tegutsemist; kutsub liikmesriike üles tööturuasutuste ja -teenistuste töötajaid koolitama, et ühtlustada keskkonnasäästliku tööhõive jaoks vajalikud oskused kogu tööturupoliitika ulatuses;

Poliitika sidusus jätkusuutliku majanduse tööhõivepotentsiaali täielikuks väljaarendamiseks

14. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma vastu ambitsioonikad ja integreeritud reguleerivad, eelarve- ja finantsraamistikud, et tagada jätkusuutlikud investeeringud ja julgustada innovatsiooni, päästes selle käigus täielikult valla kõnealuste muutuste tööhõivepotentsiaali; rõhutab, et poliitika tuleks välja töötada pikaajalise ajakava raamistikus, mis hõlmab vajaduse korral siduvaid eesmärke ning näitajaid, mille abil mõõta edasiliikumist nende saavutamise suunas;
15. rõhutab vajadust järjepideva poliitika järele, mis edendab taastuvenergia tootmist ja energiatõhusust eesmärgiga anda tuge kohalikule arengule ja kohalike töökohtade loomisele;
16. kutsub liikmesriike üles läbivaadatud ELi riigihankeid käsitlevaid õigusakte igakülselt järgima ja rakendama ja võtma riigihankepoliitikas ennetavalt kasutusele keskkonna- ja sotsiaalkriteeriumid, et luua jätkusuutlikke töökohti;
17. kutsub komisjoni üles täitma võetud kohustust esitada ambitsioonikamad jättmeid käsitlevad õigusaktid, mis kasutavad igakülselt ja viivitamata ära ringmajanduse märkimisväärse töökohtade loomise potentsiaali;
18. kutsub komisjoni üles kasutama Euroopa poolaastat ja strateegia „Euroopa 2020” läbivaatamist keskkonnasäästlike töökohtade loomise toetamiseks; kutsub komisjoni üles andma välja riigipõhised soovitusel, mis aitavad kaasa tööhõive kasvule ja ökoloogilise jalajälje vähendamisele, kaasa arvatud maksukoormuse ülekandmisele tööjõu maksustamiselt keskkonnakasutuse maksustamisele, ja vastupidise mõjuga toetuste järkjärgulisele kaotamisele 2020. aastaks;
19. kutsub komisjoni üles kinnitama taas kord oma pühendumust strateegiale „Euroopa 2020” ja andma viivitamata välja selle vahekokkuvõtte aruande; kutsub komisjoni üles seadma põhieesmärkideks kvaliteetse tööhõive ja ressursitõhususe; kutsub komisjoni

üles esitama 2030. ja 2050. aastaks ambitsioonikamad sotsiaalsed ja keskkonnavalased eesmärgid;

Investeeringud jätkusuutlike töökohtade loomiseks

20. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama kvaliteetseid investeeringuid, mis on suunatud ühiskondlike hüvede loomisele; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles keskenduma investeeringutele valdkondades, millel on tööturule positiivne mõju, seades eesmärgiks inimväärsede töökohtade loomise ja töötuse vastu võitlemise;
21. rõhutab asjaolu, et energiatõhususse investeerimine soodustab kohalike töökohtade loomist ja kohaliku majanduse arengut ja et hoonete energiatõhususe tagamine on kõige kulutõhusam viis pakkuda seoses kütteostuvõimetusega pikaajalisi lahendusi;
22. soovib käsitleda kliima-, taastuvenergia ja energiatõhususe eesmärke investeerimiseesmärgidena;
23. kutsub liikmesriike üles kasutama keskkonnasäästlikku tööhõivet toetavate jätkusuutlike projektide edendamiseks täielikult ära võimalusi, mida pakuvad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide õigusraamistik ja teised ELi rahastamisallikad;
24. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kasutama meie majanduste keskkonnasäästlikuks muutmise edendamiseks 2016. aasta valimistejärgse mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamist;

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd)

25. toetab keskkonnahoidlikus tegevuskava VKEde jaoks seatud eesmärke ja selles esitatud VKEdele suunatud meetmeid, mille eesmärk on suurendada ressursitõhusust, toetada „rohelist” ettevõtlust, kasutada võimalusi väärtusahelate keskkonnasäästlikumaks muutmiseks ja soodustada keskkonnahoidlike VKEde turulepääsu;
26. märgib, et VKEd on Euroopas peamised uute töökohtade loojad; rõhutab, et VKEd on keskkonnasäästlikule majandusele üleminekuga seotud tööhõivevõimaluste kasutamisel silmitsi tõsiste raskustega, eelkõige mis puudutab juurdepääsu rahastamisele ja koolitusele ning oskuste puudujääkide kaotamist; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma ambitsioonikaid meetmeid, et toetada keskkonnasäästlike töökohtade loomise soodustamist VKEdes, kaasa arvatud sihipärane teavitamine, teadlikkuse suurendamine, tehniline abi ja juurdepääs rahastamisele ja koolitusele;
27. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

SELETUSKIRI

Komisjoni keskkonnasäästliku tööhõive algatus¹ avaldati 2014. aasta juulis koos keskkonnahoidliku tegevuskavaga VKEde jaoks² (mida käesolev raport samuti hõlmab) ja teatisega ringmajanduse kohta.

Algatuse eesmärk on tugineda 2012. aasta komisjoni talituste töödokumendile „Keskkonnahoidliku majanduskasvu tööhõivepotentsiaali kasutamine”,³ – s.o tööhõivepaketi osa –, milles rõhutatakse, et 2020. aastaks võiks keskkonnasäästliku majanduse raames luua kuni 20 miljonit töökohta, ja võetakse arvesse tööhõivesuuniseid, milles kutsutakse liikmesriike üles „... edendama töökohtade loomist, kaasa arvatud hoolekande keskkonnasõbralike töökohtade valdkonnas”.⁴

Küsimus on selles, kuidas määratleda, mida mõeldakse keskkonnasäästlike töökohtade all, eriti kui proovitakse statistikaeesmärkidel nende arengut jälgida. ILO määratluse kohaselt on keskkonnasäästlikud töökohad *inimväärsed töökohad, mis*

- vähendavad energia ja toorainete tarbimist;
- piiravad kasvuhoonegaaside heitkoguseid;
- vähendavad jäätmete hulka ja reostust;
- kaitsevad ja taastavad ökosüsteeme.

Mitmed käesoleva raporti koostamisel osalejad, kaasa arvatud UEAPME ja professor Paul Ekins UCList, soovitasid raporttöörile, et otstarbekam oleks mõelda üldises majanduse keskkonnasäästlikumaks muutmise kontekstis, kuna see on toodete, protsesside ja teenuste seisukohast asjakohasem, ja et see on vaja integreerida kõikidesse poliitikavaldkondadesse: eelarve-, tööhõive-, tööturu-, haridus- ja kooolitus-, teadus-, innovatsiooni-, kliima- ja energiapoliitikasse.

Keskkonnasäästliku majanduse taustaks on mitmed Euroopa Komisjoni esile tõstetud probleemid: „Ebatõhus ressursikasutus, jätkusuutmatu surve keskkonnale ja kliimamuutused, samuti sotsiaalne tõrjutus ja ebavõrdsus...”⁵ tööhõive- ja sotsiaalkomisjonile hästi teada sotsiaalne surve, mis kaasneb näiteks suure töötusega. Need probleemid avaldavad töömaailmale ilmselgelt mõju. Näiteks suure supermarketite keti ASDA hinnangul ohustavad 95% tema värsketest saadustest kliimamuutused ja üks kolmandik on tõsisel ohus⁶.

¹ Keskkonnasäästliku tööhõive algatus. Keskkonnasäästliku majanduse tööhõivepotentsiaali vallandamine (COM (2014) 446 final).

² Komisjoni teatis „Keskkonnahoidlik tegevuskava VKEde jaoks” (COM(2014) 440).

³ Komisjoni talituste töödokument „Keskkonnahoidliku majanduskasvu tööhõivepotentsiaali kasutamine” (SWD(2012) 92 final).

⁴ Nõukogu otsus [2010/707/EL](#), 21. oktoober 2010, liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta [ELT L, 24.11.2010].

⁵ Keskkonnasäästliku tööhõive algatus. Keskkonnasäästliku majanduse tööhõivepotentsiaali vallandamine (COM (2014) 446 final).

⁶ Preparing for the Perfect Storm - skills for a sustainable economy, IEMA, 2015.

Mõtteviisi ühtlustamise vajadus kajastus peamises nõudmises, mille mitmed osalejad raportööri esitasid: vajadus ühtse ja kõikehõlmava poliitikaraamistiku järele, mis tagab koolituse ja investeeringute jaoks ettearvatava keskkonna. Ebajärjekindlat poliitikat ja stiimuleid nimetati sageli edasiliikumise pidurdajana, mis piiravad tööhõivepotentsiaali. Kõnealune poliitika peab olema ka pikaajalise vaatega: praegu ehitatavad hooned võivad püsida järgmised viiskümmend aastat, nii et need peavad vastama energiatõhususe ja säästva ehituse kõige kõrgematele standarditele; investeeringud suurtesse taastuvenergia paigaldistesse peavad vaatama 2020. aastast kaugemale jne.

Professor Ekins ja teised tegid kindlaks kolm peamist töökohtade loomise hoogustajat, mille tõhusus on teada ja mida nii komisjon kui ka parlament on aeg-ajalt välja pakkunud, kuid mille rakendamine ei ole olnud piisav:

- Keskkonnamaksude reform – maksukoormuse ülekandmine tööjõu maksustamiselt keskkonnakasutuse maksustamisele, tagades, et selle mõju ei ole regressiivne. Seda võiks veelgi tõhustada poolaasta protsessi jätkuva kasutamise ja riigipõhiste soovitude abil. Järjepidevuse huvides tuleks teha ka jõupingutusi vastupidise mõjuga toetuste kaotamiseks, mis toetavad reostavaid või süsihappegaasi tekitavaid sektoreid.
- Energia- ja ressursitõhusus. Euroopa Parlament on selle valdkonna võimalusi järjekindlalt esile tõstnud, tegeledes mitte viimases järjekorras energiatõhususega ja võideldes tervikliku soojustusprogrammi abil kütteostuvõimetuse vastu¹. Hinnangutes hoonete energiatõhusust käsitleva direktiivi² mõju kohta tööhõivele juhiti tähelepanu kahe miljoni töökoha loomise võimalusele, millest paljusid olemuslikult mujale ei viida, ja energiatõhususe direktiiv lisas sellele veelgi hoogu. Mõju on võimalik tunnetada ainult siis, kui direktiivid rakendatakse tõhusalt (see võib nõuda tugevamaid jõustamismehhanisme) ja kui seda toetatakse vajalike investeeringute ja koolitustega. Suurema ressursitõhususe järele on märkimisväärne nõudlus: UEAPME juhtis tähelepanu Eurobaromeetri andmetele, mis näitavad, et 93% VKEdest võtab vähemalt ühe meetme suurema ressursitõhususe saavutamiseks³.
- Tarneahela arendamine, nii et EL saab kõikidel etappidel tööhõive ja majanduse seisukohast kasu. Selgelt on olemas vajadus tööstusstrateegia järele, mis suunab ja julgustab investeeringuid näiteks taastuvate energiaallikate valdkonda, mis võib viia suurema arvu töökohtadeni maapiirkondades ja endistes tööstuspiirkondades. Tarneahela arendamine on vajalik ka muutuste käivitamiseks ja selle tagamiseks, et kõik majandusharu osapooled on suutelised raskustega toime tulema. Paljud ettevõtted ei tegele tarneahelatega seotud heitkoguste, kliimamuutustele vastupanuvõime suurendamise või ressursitõhususega.

Keskkonnasäästlikule majandusele ülemineku saavutamisel on tööjõu osalemine ülimalt

¹ Euroopa Parlamendi 11. juuni 2013. aasta resolutsioon sotsiaalelamute kohta Euroopa Liidus (2012/2293(INI))

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/31/EL, 19. mai 2010, hoonete energiatõhususe kohta.

³ Eurobaromeetri kiiruuring nr 381 (2014).

oluline. Mõningates sektorites toimuvad märkimisväärsed muutused, sektorid võivad isegi kaduda, ja nende muutuste juhtimine annab paremaid tulemusi, kui tagatakse tõhus toetus, ümberõpe ja tootmise võimalik muutmise. ELi fondidel on siinkohal täita oluline osa, kui neid tõhusalt kasutatakse. Valdkondlikul tasandil on Euroopa tööõukogudel muutuste juhtimisel oluline roll. Töötajate osalemine aitab kaasa ka võimaluste loomisele. Tööohutuse ja -tervishoiuga tegelevate esindajatega samaväärsed keskkonnasäästlikkusega tegelevad esindajad saavad kaasa aidata teadlikkuse suurendamisele ja muutustele, nagu on näidatud TUCi aruandes „Mõju Euroopa Liidus”.¹ PHS Group on näiteks loonud keskkonnaekspertide võrgustiku, kellel on õiged oskused ja teadmised ning võimalus saada oskuste põhjal akrediteering, nad on aidanud vähendada valgustuskulusid ja teinud märkimisväärsed edusamme materjalide ringlussevõtul ja taaskasutamisel.

Töötajate kaasamine on oluline ka seetõttu, et töö peaks olema inimväärne: õiglaselt tasustatud, heade töötingimuste ning usaldusväärse töötervishoiu ja tööohutuse kultuuriga. Mõningates keskkonnasäästlikes sektorites on tööstussuhted nii tööandjate kui ka töötajate tasandil üsna nõrgalt arenenud ja julgustada tuleks uut valdkondlikku sotsiaaldialoogi. Läbivaadatud töötervishoiu ja tööohutuse strateegias tuleks arvesse võtta arenevate sektorite uusi või muutuvaid riske.

Kui ettevõtted tahavad või neil on vaja võtta meetmeid oma tegevuse säästvamaks muutmiseks, siis paljud ei ole kindlad, kas nad suudavad riske või muutmisprotsessi juhtida või võivad avastada, et neil ei ole võimalik leida vajalike oskustega töötajaid. Komisjoni teatises esitatakse mitu positiivset ettepanekut ja meil on vaja terviklikku lähenemisviisi, mis teeks selgeks vajaduse väärtustada mõistmist, miks jätkusuutlikkus on ettevõtete ja ühiskonna jaoks tervikuna oluline. Koolide tasandil on vaja üldist teadlikkust jätkusuutlikkuse põhimõtetest ja endiselt on puudus õppuritest, eriti tüdrukutest, kes spetsialiseerusid loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna (STEM) oskustele – see on jätkuv probleem. Kuulsime Ühendkuningriigi riiklikult üliõpilasliidult (NUS), et 60% küsitletud esimese aasta üliõpilastest on oma õppesuunale vaatamata huvitatud suurematest teadmistest jätkusuutlikkuse alal. Kui soovime keskkonnasäästlikku tööd süvalaiendada, siis tuleb seda huvi edasi arendada ja juurutada üldoskused: õppurid on valmis asjakohaste kursuste kavandamisel koostööd tegema. NUS juhtis tähelepanu sellele, et kui otsime nendes küsimustes eestvedajat, siis 80% maailma liidritest on õppinud ülikoolis – seal toimuv võib kujundada tulevikku.

Paljutki on võimalik ära teha ka valdkondlikul tasandil, nagu näitas EUROFERi projekt GreenVET.² Pakkudes põhjalikku koolitust terasetööstuse seadusandliku ja tehnilise tausta kohta (kaasa arvatud ressursitõhusus), loodetakse, et akrediteeritud koolitus võimaldab sektori sees suuremat liikuvust ja teadmussiiret. Peaksime silmas pidama ka formaalõppe ja vabaõppe tulemuste kinnitamist ning kinnitamise tunnustamist kui vahendit tööturu nõudmiste ja olemasolevate oskuste vahelise lõhe ületamiseks – raportööri tähelepanu juhiti sellele, et paljud töötajad omandavad oskused tööd tehes, kuid neid oskusi ametlikult ei tunnustata, mis on edutamisel takistuseks. Kutseoskuseõukogud võivad etendada olulist osa õppekavade ajakohastamise tagamisel vastavalt vajadustele valdkondlike ja konkreetsete oskuste järele ning samuti turu arengusuundadele reageerimisel. Vaja on aga üldist kutseoskuste

¹ Mõju Euroopa Liidus – töökoha keskkonnasäästlikuks muutmise, TUC, https://www.tuc.org.uk/sites/default/files/The_Union_Effect_Greening_The_Workplace_Covers_2014_All.pdf.

² http://www.gt-vet.com/?page_id=18

tegevuskava ja kaasata tuleb kõik osalejad, alates karjäärinõustajatest, tööturuteenistustest (avalike tööturuasutuste Euroopa võrgustik võib anda olulise panuse) kuni koolitajate (kaasa arvatud kohalikud asutused), sotsiaalpartnerite ja valitsuseni.

Koolitus peab olema ligipääsetav, taskukohane ja kättesaadav üksikisiku kogu tööelu jooksul. Oskuste puudujääke ei esine mitte ainult algtasandil, vaid sageli projektijuhtimise tasandil, näiteks ehitusinseneride puhul. EWEA on seisukohal, et praegune oskuste puudujääk võib viia 2030. aastaks ligikaudu 15 000 oskustöötaja puudujäämiseni. Oskuste puudujääk on tõenäoliselt kõige suurem käitamine ja hooldusega seotud töökohtadel, mis takistab kohalike ja piirkondlike töökohtade loomist tuuleparkidega maapiirkondades – need on piirkonnad, kus töövõimalused sageli puuduvad. Kogemustega tööjõu loomine võtab aega.

Me võiksime uuenduslikke lähenemisviise kasutades samuti kasutusele võtta dünaamilisema lähenemise praegustele töötutele: töötutele ehitajatele võiks maksta koolitustel olevate töötajate asendamise eest; jätkusuutlikkuse alaste oskustega koolilõpetajad võiks suunata teatud ajaks (palgalisele) tööle ettevõtetesse või organisatsioonidesse, kes tahavad arendada oma jätkusuutlikkuse alast tegevust: sellise skeemiga on Ühendkuningriigis loodud üle 50 töökoha, kuna organisatsioonid on otsustanud neile suunatud töötajad tööle võtta.

Investeeringud ja asjakohased stiimulid koos tervikliku ja stabiilse poliitilise keskkonnaga on ülimalt olulised, kui soovime praeguste väga erinevate algatuste asemel näha tõeliselt keskkonnasäästlikku majandust. Uus EFSI pakub – nagu ka ELi teiste vahendite arukas kasutamine – veel ühte võimalust partnerluse põhimõttele tuginevateks sihipärasteks ja kvaliteetseteks investeeringuteks, nagu on märgitud komisjoni teatises: teame, et hoonete renoveerimine annab suurt lisaväärtust investeeringuga seotud töökohtade ja säästetud energia seisukohast. Ei tohi unustada, et teised sektorid, näiteks sotsiaalhoolekanne, vajavad samuti investeeringuid inimväärsesse töösse. Nagu on näidanud ENSIE ja RREUSE, on ka sotsiaalmajandus tõestanud, et suudab tagada remondi ja taaskasutuse valdkonnas märkimisväärse arvu töökohti ja aidata kaasa sotsiaalsele kaasamisele. Riigihangete poliitikal on samuti täita oma osa jätkusuutlike (keskkonnasäästlike ja sotsiaalsete) klauslite kasutamisel vastutustundliku ostmise eesmärgil. Ühendkuningriigi sotsiaalsete väärtuste seadus on sellega seoses huvitav näide¹.

Investeeringud on vajalikud ka selleks, et hoogustada ELi tööstuspoliitikas vajalikku innovatsiooni, mille eesmärk on muuta EL maailma kõige ressursitõhusamaks majanduseks, töötades samal ajal välja aktiivsed strateegiad, mis tagavad sotsiaalsete üleminekute korraliku juhtimise ja hüvede levimise kogu ELis.

VKEde jaoks võib üleminek olla eriti raske. OECD on seisukohal, et nende kohanemine keskkonnavalaselt jätkusuutlike tavadele nii tootmise kui ka teenuste valdkonnas on eduka ülemineku jaoks keskse tähtsusega, kuid peab murettekitavaks, et enamiku VKEde teadlikkus tulevikus tekkivast vajadusest keskkonnasäästlike oskuste järele ja nende investeeringud keskkonnasäästlikkuse alasse koolitusse on väga piiratud². Nende probleemidega on vaja konkreetselt tegeleda, võttes aluseks keskkonnahoidliku tegevuskava VKEde jaoks, alates sihipärasest teavitamisest ja teadlikkuse suurendamisest kuni asjakohase abini

¹ 2012. aasta avalike teenuste (sotsiaalsete väärtuste) seadus, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/3/enacted>.

² The jobs potential of a shift towards a low-carbon economy, OECD.

keskkonnasäästlikumate toodete ja teenuste suunas liikumisel ja tõhusate stiimulite kasutamiseni. Tervikliku tarneahela lähenemisviisil on samuti täita oma osa, kui koolituse ja muude hüvede pakkumisel on võimalik kasutada mastaabisäästu. Piirkondlikel ja kohalikel asutustel ning finantsinstitutsioonidel on sellisel toetamisel samuti oma osa.

On selge, et töömaailma mõjutavad juba suured ülemaailmsed suundumused, aga ELi vastavad meetmed ei ole seni andnud kõikehõlmavaid tulemusi. Selleks et tagada meile võimalus tööhõivevõimaluste säilitamiseks ja laiendamiseks ning töökohtade loomiseks, on meil vaja kõikehõlmavaid ühiseid meetmeid alates poliitilisest tasandist kuni põhikoolituseni. Ajal on määrav tähtsus, kuna me kaotame praegu võimalusi maailma teistele osadele ja ei suuda pakkuda oma töötajatele ettevalmistust juba meie ees seisvate probleemidega tegelemiseks. Euroopa Komisjoni teatis annab mõned vastused, aga kui meil on vaja üleminek tõepoolest teoks teha, siis peavad kõik ELi institutsioonid täitma oma osa.